

Av Riksdagen antagna lagar med anledning av Ålands landstings initiativ som innehåller förslag till lag angående ändring av självstyrelselagen för Åland, lag om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland och lag angående ändring av lagen om kommunala arbetskollektivavtal.

Till Riksdagen har jämte Regeringens skrivelse av den 30 november 1973 översänts en motion från Ålands landsting, vilken innehåller förslag till lag angående ändring av självstyrelselagen för Åland, lag om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland och lag angående

ändring av lagen om kommunala arbetskollektivavtal, och nu församlade Riksdag, som i ärendet emottagit Grundlagsutskottets betänkande nr 46 och Stora utskottets betänkande nr 143, har efter i 67 § 2 mom. riksdagsordningen stadgad handläggning antagit följande lagar:

Lag

angående ändring av självstyrelselagen för Åland.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, *ändras* med Ålands landstings bifall 4 § 1 mom., 5 §, 7 § 1 mom. och 11 § 2 mom. 9 punkten självstyrelselagen för Åland av den 28 december 1951 (670/51), av dem 7 § 1 mom. sådant det lyder i lagen den 4 juli 1969 (483/69), samt *fogas* till 36 § nya 2 och 3 mom. och till 44 § ett nytt 3 mom., som följer:

4 §.

Finsk medborgare, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, äger rätt att utan sådan inskränkning, som i 5 § sägs, förvärva eller besitta fastighet, belägen inom landskapet. Åländsk hembygdsrätt utgör förutsättning för kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget.

Närmare stadganden angående i denna paragraf avsedda inskränkningar gives i särskild lag.

7 §.

Landstingets medlemmar väljes genom omedelbara, proportionella och hemliga val. Röst-rätten vid dessa val skall vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka före valåret fyllt 18 år.

5 §.

Person, som ej åtnjuter åländsk hembygdsrätt, samt bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund må icke utan landskapsstyrelsens för varje särskilt fall givna tillstånd med äganderätt förvärva eller på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

Utan hinder av stadgandet i 1 mom. må fast egendom genom arv eller expropriation förvärvas av där nämnd person eller sammanslutning.

Staten, landskapet och åländsk kommun må förvärva och besitta fast egendom utan hinder av stadgandet i 1 mom.

11 §.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hänföres jämväl stiftande av allmän lag eller utfärdande av förordning, då ärendet rör:

9) alkohollagstiftningen; socialförsäkring; moderskapsunderstöd samt familje- och barnbidrag; invalidvård och invalidpenning; arbetarskydd, kollektivavtal med i 36 § 2 och 3 mom. nämnda undantag samt medling i kollektiva arbetstvister ävensom annan arbetslagstiftning med i 13 § 1 mom. 6 punkten

nämnda undantag; skifteslagstiftningen; fastighetsregister; tomtmätning i stad;

36 §.

Angående villkoren i landskapstjänstemännens anställningsförhållande må bestämmas genom tjänstekollektivavtal på sätt därom stadgas i landskapslag. I landskapslag må bestämmas att en delegation i landstinget befullmäktigas att genom landskapsstyrelsen följa med förhandlingarna om sådant avtal och till den del landstingets godkännande är av nöden på landstingets vägnar godkänna avtalet. Delegationen må underställa sitt beslut i saken landstinget för fastställelse.

Angående villkoren i kommunala tjänstemännens anställningsförhållande i landskapet må bestämmas genom kommunala tjänstekollektivavtal på sätt därom stadgas i landskapslag. Beror beloppet av landskapsbidrag enligt landskapslag av villkoren i sådan persons an-

ställningsförhållande, som är i tjänst hos den som beviljas bidraget, må åt i 2 mom. avsedd delegation genom landskapslag uppdragas att genom landskapsstyrelsen följa med förhandlingarna om dessa villkor och på landstingets vägnar till nödiga delar godkänna dem såsom grund för bidraget. Delegationen må underställa sitt beslut i saken landstinget för fastställelse.

44 §.

I landskapslag kan bestämmas att landstingets i 1 mom. avsedda bifall, så ock landstingets beslut om förslag till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från stadgandena i denna lag skall vid ärendets behandling i landstinget omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Landskapslag, där sådan bestämmelse införes, skall stiftas i sagda ordning.

Denna lag träder i kraft den

Lag

om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas med Ålands landstings bifall, som följer:

1 §.

För att förverkliga den åländska befolkningens rätt till jordbesittningen på Åland gäller angående förvärv och besittning av fast egendom i landskapet i denna lag stadgade inskränkningar.

2 §.

Person, som ej åtnjuter åländsk hembygdsrätt, samt bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund får icke utan landskapsstyrelsens för varje särskilt fall givna tillstånd med äganderätt förvärva eller på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

Utan särskilda skäl får tillstånd likväl icke förvägras bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund, som under fem års tid haft laglig hemort inom

landskapet och har en styrelse, vars alla medlemmar åtnjuter åländsk hembygdsrätt.

Vad i denna lag är stadgat om fast egendom skall i tillämpliga delar gälla även outbruten del av fastighet.

3 §.

Utan hinder av stadgandena i denna lag får

1) staten, landskapet och åländsk kommun förvärva eller besitta fast egendom i landskapet Åland;

2) bank på sätt därom är särskilt stadgat temporärt förvärva fast egendom, som utgör pant eller säkerhet för ogulden fordran; samt

3) envar äga och besitta den egendom han före ikraftträdandet av denna lag lagligen i sin ägo eller besittning bekommit, såvitt av 18 § icke annat följer, eller därefter erhållit i arv eller genom expropriation.

4 §.

Tillstånd, som avses i 2 § skall sökas hos landskapsstyrelsen. Har överlåtelsehandling eller annat avtal redan upprättats, skall tillstånd sökas inom tre månader från det handlingen undertecknades. Handlingen eller avskrift därav skall bifogas ansökan.

Landskapsstyrelsen kan utan hinder av vad i 1 mom. angående tid för ansökan om tillstånd är stadgat behandla tillståndsansökan, som gjorts efter tidens utgång, om på grund av ansökan särskilda skäl därtill anses föreligga.

Innan landskapsstyrelsen till slutlig prövning upptar ansökan om tillstånd skall utlåtande införskaffas av den kommun i vilken fastigheten är belägen.

5 §.

Har tillstånd för förvärv av fast egendom icke sökts, skall landskapsstyrelsen meddela den, som underlåtit att inlämna ansökan, att egendomen inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda skall överlätas till någon, som har rätt att förvärva densamma, vid äventyr att den eljest försäljes på offentlig auktion. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till landskapsstyrelsen, varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågavarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att förvärva fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall landskapsstyrelsen efter utgången av den i 1 mom. avsedda tiden om sex månader förordna om egendomens försäljning på offentlig auktion för ägarens räkning.

6 §.

Har landskapsstyrelsen avslagit ansökan om tillstånd rörande förvärv av fast egendom och har egendomen icke inom sex månader därefter överlåtit till någon som har rätt att äga sagda egendom, skall landskapsstyrelsen, om icke de förhållanden som inskränker vederbörandes rätt att äga fast egendom upphört, förordna om offentlig auktion med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 5 § 2 mom. är stadgat. Till landskapsstyrelsens beslut om att ansökan avslagits, vilket skall tillställas sökanden, skall fogas tillkännagivande om vad i detta moment till efterrättelse är stadgat.

Den som överlåtit fast egendom är icke berättigad att klandra fånget på den grund att detta strider mot stadgandena i denna lag.

7 §.

Upplåtes fast egendom enligt lego- eller annat avtal till i 2 § avsedd person, sammanlutning, anstalt, stiftelse eller samfund och har tillstånd icke sökts såsom i 4 § stadgas, skall landskapsstyrelsen meddela legotagaren och legogivaren, att avtalet inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda bör upphävas vid äventyr att avtalet förklaras ogiltigt och obehörig besittare vräkes från egendomen. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till landskapsstyrelsen, varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågavarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att besitta fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall landskapsstyrelsen efter utgången av den i 1 mom. nämnda tiden om sex månader förordna, att avtalet är ogiltigt och vidtaga åtgärd för att obehörig besittare vräkes.

Har landskapsstyrelsen avslagit ansökan om tillstånd att besitta fast egendom och har det avtal, på vilket besittningen grundar sig, icke inom sex månader därefter upphävts, skall landskapsstyrelsen förfara som i 2 mom. stadgas.

8 §.

Då i 2 § nämnt tillstånd meddelas, kan det beviljas på de villkor landskapsstyrelsen med avseende fäst vid lagens i 1 § nämnda syftemål prövar nödigt föreskriva. Härvid kan som villkor jämväl föreskrivas, att fastigheten icke utan landskapsstyrelsens medgivande får användas för annat än i tillståndsansökan angivet ändamål.

9 §.

Har genom laga kraft vunnet domstolsutslag fastställts att någon som har fång på fast egendom är mellanhand för annan, vars rätt att äga egendomen är underkastad i denna lag stadgade inskränkningar, i det han huvudsakligen för dennes räkning uppträder såsom ägare (bulvan), skall landskapsstyrelsen, därest egendomen icke inom sex månader överlåtes till någon som är berättigad att äga densamma, förordna att den skall försäljas på offentlig auktion. Så-

dant förordnande gäller oaktat fastigheten har överlåtits till annan efter sagda tid.

Har på i 1 mom. nämnt sätt fastställts, att någon på grund av lego- eller annat avtal såsom bulvan för annans räkning besitter fast egendom, skall landskapsstyrelsen omedelbart vidtaga åtgärder för vräkning av innehavaren.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare väckas vid domstol på den ort, där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa landskapsstyrelsen avskrift av sitt utslag.

10 §.

Vad i 9 § 1 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att genom laga kraft vunnet domstolsutslag fastställts att den, som erhållit i 2 § nämnt tillstånd att förvärva fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet med stöd av 8 § uppställt villkor.

Vad i 9 § 2 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att på ovan i 1 mom. nämnt sätt fastställts att den, som beviljats tillstånd att på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet uppställt villkor.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare på anmälan av landskapsstyrelsen väckas vid domstol på den ort där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa landskapsstyrelsen avskrift av sitt utslag.

På särskilda skäl kan landskapsstyrelsen avstå från i 3 mom. nämnd anmälan under förutsättning att rättelse skett i fråga om villkorets iakttagande.

11 §.

Då i 9 och 10 §§ avsedd talan upptages till behandling vid domstol, skall därom göras anteckning i protokollet över in-teckningsärenden.

12 §.

Beträffande auktion, som förrättas på grund av stadgandena i denna lag, skall med nedan i denna paragraf nämnda undantag i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om försäljning i utmätningssväg är stadgat.

Fast egendom må icke försäljas till i 2 § nämnd person eller sammanslutning, såframt denna icke därförinnan erhållit rätt att äga densamma. Äger auktionsförrättare icke kännedom därom, huruvida den som vid auktionen gjort

högsta anbudet är berättigad att äga fast egendom i landskapet, och har honom icke före auktionens avslutande företetts utredning därom, skall han efter auktionens slut anskaffa sådan utredning på bekostnad av den, som gjort anbudet. Framgår härvid att denna icke har rätt att äga fast egendom, skall ny auktion förrättas, varvid i tillämpliga delar skall gälla vad i 5 kap. 45 § 2 mom. utsökningslagen är stadgat. Då auktionen förrättas med stöd av 9 § har fastighetens ägare icke rätt att inropa densamma.

I kungörelse och kallelsebrev, som utfärdas beträffande auktion på fast egendom, bör angivas att auktionen förrättas på grund av denna lag och med i 2 mom. angiven begränsning.

13 §.

Polismyndighet och annan vederbörande myndighet åligger övervaka, att fast egendom icke förvärvas eller besittes i strid med bestämmelserna i denna lag eller i strid med villkoren i landskapsstyrelsens tillståndsbeslut ävensom att sådana bulvanförhållanden som nämnes i 9 § icke förekommer och att stadgandena i denna lag även i övrigt iakttages.

Häradsskrivaren i Ålands härad åligger att till landskapsstyrelsen översända avskrift av de journalutdrag rörande i denna lag avsedda fastighetsöverlåtelser vilka offentligt köpvitne tillställt honom.

14 §.

Den som i landskapet Åland söker lagfart eller in-teckning eller registrering till säkerhet för legoavtals bestånd skall förutom i lag eller annorstädes föreskriven utredning företeta antingen utredning därom att han innehar åländsk hembygdsrätt eller att sökanden meddelats i 2 § avsett tillstånd.

15 §.

Den som beviljats i 2 § avsett tillstånd är skyldig att vid granskning som verkställs på förordnande av landskapsstyrelsen, visa att i stöd av 8 § föreskrivet villkor iakttagits.

16 §.

Över ändamålsenligheten av landskapsstyrelsens med stöd av denna lag fattade beslut får besvär icke anföras.

17 §.

Denna lag får icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller avvikelser från den göras an-

norledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

I landskapslag kan bestämmas att landstingets i 1 mom. avsedda bifall så ock landstingets beslut om förslag till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelse från stadgandena i denna lag skall vid ärendets behandling i landstinget omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Landskapslag, där sådan bestämmelse införes, skall stiftas i sagda ordning.

18 §.

Denna lag träder i kraft den
och genom densamma upphäves lagen den

28 december 1951 om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland (671/51).

På överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, som skett innan denna lag trätt i kraft, skall likväl stadgandena i lagen om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fast egendom i landskapet Åland även därefter äga tillämpning.

Vid förlängning av giltighetstiden för legoavtal, som ingåtts före denna lags ikraftträdande, skall stadgandena i denna lag äga tillämpning.

Lag

angående ändring av lagen om kommunala arbetskollektivavtal.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, fogas till 1 § lagen den 6 november 1970 om kommunala arbetskollektivavtal (670/70) ett nytt 3 mom. som följer:

1 §.

Vad i denna lag är stadgat om kommunala avtalsdelegationen skall i landskapet Åland äga

tillämpning på det organ som enligt vad därom i landskapslagstiftningen är stadgat äger företräda kommunerna vid ingående av kommunala tjänstekollektivavtal i landskapet.

Helsingfors den 3 december 1974.